

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІОЛОГІЧНИЙ
КАФЕДРА БІОЛОГІЇ ЛІСУ, МИСЛИВСТВОЗНАВСТВА ТА ІХТІОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан біологічного факультету

_____ Л.О. Омелянчик
(підпис) (ініціали та прізвище)

«_____» _____ 2017 р.

Основи мисливствознавства

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки _____ бакалаврів _____
(назва освітнього ступеня)

спеціальності _____ 205 Лісове господарство _____
(шифр, назва спеціальності)

освітньо-професійна програма _____ Мисливське господарство _____
(назва)

Укладач Лебедева Н.І., канд. біол. наук, доц., доц.

Обговорено та ухвалено на засіданні
кафедри біології лісу, мисливствознавства
та іхтіології

Протокол № __ від «__» _____ 2017 р.

Завідувач кафедри біології лісу,
мисливствознавства та іхтіології

_____ В.І. Домніч

Ухвалено науково-методичною радою
біологічного факультету

Протокол № __ від «__» _____ 2017 р.

Голова науково-методичної ради
біологічного факультету

_____ В.В. Перетяцько

2017 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти,	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів — 6	Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство	за вибором	
		Цикл професійної підготовки	
Розділів — 3	Спеціальність 205 Лісове господарство	Рік підготовки	
		3-й	
Загальна кількість годин — 120 год.		Лекцій	
		24 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних — 3 год. самостійної роботи студента — 4,5 год.	освітньо-професійна програма Мисливське господарство	Лабораторні	
		24 год.	
	Рівень вищої освіти: бакалаврський	Самостійна робота	
		72 год.	
		Вид підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи мисливствознавства» є надання студентам комплексу теоретичних та практичних знань з основних напрямків мисливствознавства, що забезпечують наукові засади ведення мисливського господарства. Дана дисципліна формує у студентів цілісну уяву про функціонування мисливського господарства з усіма його складними і динамічними соціально-економічними і біологічними процесами, що відбуваються в ньому у зв'язку з його розвитком, організацією, реорганізаціями, веденням і керуванням. Студенти знайомляться з такими загальнонауковими категоріями, як взаємозв'язок між структурою та функцією (формами та змістом), частинами і цілістю, зміною якісного стану об'єкта в часі та просторі, причинністю змін тощо.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Основи мисливствознавства» є надання студентам комплексу знань щодо ресурсів мисливського господарства — мисливських угідь, мисливських тварин, трудових, фінансових, матеріальних і нематеріальних активів, а також формування вмінь, навичок та професійних компетенцій щодо сучасних методів та методик досліджень в мисливствознавстві.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати: основні положення та термінологію мисливствознавства; методи мисливствознавства, до яких відносяться як загальні для економічних та біологічних наук прийоми досліджень, так і особливі, характерні тільки для мисливствознавства; видові особливості, біологію та динаміку чисельності мисливських звірів і птахів, методи їх обліку, особливості організації мисливського господарства, способи охорони, збагачення і раціонального використання мисливської фауни, технологію мисливства, мисливське товарознавство тощо

вміти: вирішувати практичні питання організації мисливського господарства; організувати облік мисливських тварин; визначати показники оптимальної чисельності популяції мисливських тварин; впевнено визначати видову приналежність мисливських звірів та птахів; безпомилково розпізнавати біотопи конкретного виду мисливських звірів та птахів; визначати способи та

організувати роботу з охорони, підтримання чисельності і раціонального використання ресурсів мисливських тварин; здійснювати боротьбу з браконьєрством; організувати сучасне полювання; готувати й розробляти пропозиції з покращення використання мисливських угідь в господарстві; забезпечувати виконання планів з проведення біотехнічних і мисливсько-господарчих заходів; користуватися отриманими знаннями та навичками у своїй практичній діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання (компетентностей), які характеризуються:

- розумінням сутності та соціальної значущості своєї майбутньої професії, виявленням до неї стійкого інтересу;
- здатністю до сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей і відносно природи (дотримання принципів біоетики), чіткою ціннісною орієнтацією на збереження природи та охорону прав і здоров'я людини;
- здатністю до самостійного вивчення та засвоєння нових знань, до змін науково-виробничого профілю професійної діяльності;
- здатністю здійснювати пошук інформації, необхідної для ефективного виконання професійних завдань, із застосуванням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій з дотриманням вимог інформаційної безпеки;
- здатністю використовувати професійно-профільні знання з наук про Землю (фізичної географії, ґрунтознавства тощо) для оцінки впливу факторів середовища на організми та їх угруповання з метою підвищення продуктивності та біологічної стійкості біоценозів та сталого використання мисливських ресурсів;
- здатністю використовувати методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації біологічних об'єктів;
- здатністю застосовувати професійно-профільні знання та практичні навички для ведення мисливського господарства, охорони, збагачення і раціонального використання мисливської фауни;
- здатністю забезпечувати виконання норм чинного законодавства України та свідомо їх застосовувати у професійній діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна ««Основи мисливствознавства»» є складовою варіативної частини навчального плану. Ця дисципліна спрямована на опанування студентами знань та формування вмінь і навичок необхідних для формування професійно-гарматного фахівця щодо збалансованого природокористування. Вона розроблена з урахуванням того, що студенти вивчають загальні питання щодо особливостей біології та екології тварин в курсах нормативних та професійно-спрямованих дисциплін, зокрема «Загальна екологія», «Лісова зоологія» тощо. Дисципліна «Основи мисливствознавства» є базовою для засвоєння професійно-спрямованих дисциплін: «Типологія мисливських угідь», «Мисливське упорядкування», «Біологія мисливських тварин», «Основи ветеринарії та зоогігієни», «Основи дичорозведення та звірництва», «Техніка та методи розведення дичини», «Техніка здобування мисливських тварин» тощо. Таким чином програма курсу тісно пов'язана з дисциплінами циклів гуманітарної та соціально-економічної і професійно-практичної підготовки. Компетентності сформовані у студентів під час засвоєння матеріалу курсу «Основи мисливствознавства» в подальшому використовуються і під час вивчення дисциплін професійного спрямування і для проходження навчальних та виробничих практик.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Мисливствознавство як наука. Організаційно-економічний напрямок

Тема 1. Мисливствознавство як наука

Вступ. Виникнення та історія мисливства. Роль мисливства в сучасному суспільстві. Мисливствознавство як комплексна прикладна наука. Предмет, завдання та методи досліджень мисливствознавства. Термінологія мисливствознавства. Поняття «мисливствознавства», «мисливського господарства», «мисливства» та «полювання». Структура мисливствознавства: організаційно-економічні, біологічно-екологічні та технологічні напрямки. Історія виникнення, розвитку та становлення мисливствознавства як науки. Зв'язки мисливствознавства з фундаментальними і прикладними науками, зокрема з галузевими науками про природокористування. Внесок вітчизняних і зарубіжних вчених у розвиток мисливствознавства. Сучасний стан розвитку мисливствознавства в Україні та в світі. Учбові заклади України для підготовки спеціалістів-мисливствознавців.

Тема 2. Мисливське господарство як сфера природокористування

Економічна роль мисливства та мисливського господарства в сучасному суспільстві. Історія розвитку мисливського господарства в Україні та світі. Новітній досвід ведення мисливського господарства. Сучасний стан мисливського господарства в Україні. Організація, структура та управління мисливським господарством. Компетенція державних та громадських організацій у сфері мисливського господарства. Структуризація та спеціалізація мисливського господарства. Типи мисливських господарств та їх характерні особливості. Напрямки ведення мисливського господарства. Фонд мисливських угідь України. Порядок надання у користування мисливських угідь. Користувачі мисливських угідь. Договори і умови ведення мисливського господарства. Плата за користування мисливськими угіддями. Права та обов'язки користувачів мисливських угідь. Організація та розвиток мисливського господарства. Економічні основи ведення мисливського господарства промислового, аматорського напрямків та комплексного лісомисливського господарства.

Тема 3. Правові основи ведення мисливського господарства

Законодавчі та нормативні акти, що регламентують мисливське господарство та полювання в Україні. Державний контроль у галузі мисливського господарства. Органи управління і контролю. Статистична звітність (форма 2-тп Мисливство). Громадський контроль полювання. Громадські організації мисливців. Право на полювання. Документи на право полювання. Державний мисливський фонд України. Терміни полювання. Дозвіл на добування мисливських тварин. Полювання з використанням вогнепальної зброї. Дії, що прирівнюються до полювання. Умови організації та здійснення полювання іноземцями. Заборона щодо здійснення полювання. Негуманні методи добування мисливських тварин. Браконьєрство.

Розділ 2. Біолого-екологічний напрямок мисливствознавства

Тема 4. Мисливські угіддя

Класифікація мисливських угідь. Типологія мисливських угідь та їх мисливськогосподарське бонітування. Кормові та захисні властивості мисливських угідь. Продуктивність мисливських угідь. Кормова, гніздопридатна та захисна ємність мисливських угідь. Лісові мисливські угіддя. Відкриті мисливські угіддя: сільськогосподарські землі, луки, степ. Водно-болотяні мисливські угіддя. Гірські мисливські угіддя, їх зональність. Мисливське упорядкування. Види упорядкування мисливських угідь. Інвентаризація та оцінка мисливських угідь. Бонітування та розрахунок продуктивності мисливських угідь за основними видами мисливської фауни. Організація території мисливського господарства. Мисливськогосподарська картографія. Міжгосподарське та внутрішньогосподарське упорядкування мисливських угідь.

Тема 5. Мисливська фауна

Поняття систематики мисливських тварин. Систематичний огляд мисливських птахів. Біологія основних видів мисливських птахів. Ряд Куроподібні. Ряд Гусеподібні. Екологічні групи мисливських птахів. Лісові і чагарникові птахи. Болотні та лучні птахи. Степові та польові птахи. Водоплавні птахи. Систематичний огляд мисливських ссавців. Біологія основних видів мисливських ссавців. Ряд Комахоїдні. Ряд Хижі. Ряд Гризуни. Ряд Зайцеподібні. Ряд Парнокопитні. Екологічні групи мисливських ссавців. Лісові звірі. Польові та степові звірі. Напівводні звірі. Рідкісні мисливські тварини та мисливські тварини, що знаходяться під охороною. Біологічні основи мисливствознавства. Розміщення мисливських тварин в угіддях. Сезонні явища, цикли життєдіяльності і відтворення. Особливості поведінки та добові біоритми мисливських тварин. Основи екології мисливських тварин. Річний життєвий цикл мисливських тварин. Чисельність мисливських тварин. Акліматизація, реакліматизація та розселення мисливських тварин.

Тема 6. Охорона, відтворення та раціональне використання мисливських ресурсів

Державний мисливський фонд України. Сучасні ресурси мисливських тварин в Україні та можливості їх раціонального використання. Порядок організації обліку мисливського фонду, ведення кадастру і моніторингу. Класифікація методів обліку. Біологічні основи обліку мисливських тварин. Математичні основи обліку мисливських тварин. Методи обліку основних видів і груп мисливських звірів та птахів. Фактична, припустима та оптимальна щільність населення мисливських тварин. Визначення оптимальної чисельності (щільності). Облік статевовікової і генетичної структури популяцій, збереження і створення оптимальної структури популяцій. Мисливство як фактор регулювання складу популяцій мисливських тварин. Мисливство як механізм підтримки стабільності популяцій. Оптимізація структури популяцій парнокопитних. Визначення розміру використання та норм відстрілу мисливських тварин. Ліміти на використання мисливських тварин. Регулювання мисливства. Пропускна спроможність мисливських господарств. Обіг добутої дичини. Охорона дичини: поняття та заходи. Вплив браконьєрства на динаміку чисельності популяцій мисливських тварин. Селекційний відстріл мисливських тварин. Регулювання чисельності хижаків. Дичорозведення. Напіввільне утримання мисливських тварин. Вольєрне господарство.

Розділ 3. Технологічний напрямок мисливствознавства

Тема 7. Біотехнія як розділ мисливствознавства

Предмет та завдання біотехнії. Призначення і види біотехнічних впливів. Біотехнічні заходи в мисливському господарстві. Класифікація біотехнічних заходів. Повидові біотехнічні заходи. Методи підгодівлі мисливських тварин. Обсяг і тривалість підгодівлі. Основні корми для мисливських тварин. Створення кормових реміз і кормових полів. Способи викладання кормів. Особливості підгодівлі різних представників мисливської фауни. Потреба в кормах на підгодівельний період для різних видів мисливських тварин. Облік та оцінка запасів рослинних і тваринних кормів для мисливських тварин. Покращення кормових умов для тварин і птахів. Підвищення захисних властивостей угідь. Біотехнічні заходи, спрямовані на поліпшення умов існування водоплавної дичини. Збереження мисливських тварин під час лісгосподарських та сільськогосподарських робіт. Боротьба зі шкідливими тваринами і хижаками. Боротьба із захворюваннями мисливських тварин. Планування біотехнічних заходів. Ефективність біотехнічних заходів. Охорона мисливських угідь.

Тема 8. Полювання як об'єкт мисливствознавства

Класифікація полювань: за технологією, способами проведення, об'єктами переслідування, кількості учасників тощо. Промислове полювання. Спортивне полювання. Беззбройне полювання. Традиції і звичаї полювання. Національні традиції мисливства. Основні методи добування мисливських тварин. Знаряддя полювання, їх класифікація. Мисливська зброя та набої. Сучасна

мисливська зброя. Самоловні знаряддя й пристосування. Спорядження мисливців. Мисливська кінологія. Мисливські собаки: породні групи й групи за призначенням. Використання собак на полюванні. Ловчі та підсадні птахи. Полювання з хижими птахами. Техніка добування мисливських тварин. Техніка добування ратичних: кабана, козулі, оленів, лося, муфлона. Техніка добування хутрових звірів. Добування борової та польової дичини. Добування водоплавної дичини. Техніка безпеки на полюванні. Мисливська етика.

Тема 9. Експлуатація мисливської фауни та продукція мисливського господарства

Класифікація мисливської продукції. Асортимент продукції мисливського господарства. Пушно-міхова сировина. Дичо-м'ясна продукція мисливства. Польова обробка здобичі — знімання шкури, способи зйому. Первинна обробка шкур, правка. Сушка й очистка шкурки. Обробка туш м'ясної дичини: білування, патрання, засолювання. Обробка пернатої дичини: копчення, засолювання. Стандарти й сортування пушної, міхової, шкряїної та м'ясо-дичової продукції мисливства. Мисливські трофеї. Меморіально-виставкові трофеї. Таксидермія і дизайн меморіально-виставкових трофеїв. Поняття про оцінку меморіально-виставкових трофеїв. Мисливський туризм.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л.	лаб.	сам. роб.		л.	лаб.	сам. роб.
<i>Розділ 1. Мисливствознавство як наука. Організаційно-економічний напрямок</i>								
Тема 1. Мисливствознавство як наука	5	1	-	4				
Тема 2. Мисливське господарство як сфера природокористування	8	2	2	4				
Тема 3. Правові основи ведення мисливського господарства	8	2	2	4				
Разом за розділом 1	21	5	4	12				
<i>Розділ 2. Біолого-екологічний напрямок мисливствознавства</i>								
Тема 4. Мисливські угіддя	17	4	3	10				
Тема 5. Мисливська фауна	17	4	3	10				
Тема 6. Охорона, відтворення та раціональне використання мисливських ресурсів	16	3	3	10				
Разом за розділом 2	50	11	9	30				
<i>Розділ 3. Технологічний напрямок мисливствознавства</i>								
Тема 7. Біотехнія як розділ мисливствознавства	17	3	4	10				
Тема 8. Полювання як об'єкт мисливствознавства	17	3	4	10				
Тема 9. Експлуатація мисливської фауни та продукція мисливського господарства	15	2	3	10				
Разом за розділом 3	49	8	11	30				
Усього годин	120	24	24	72				

5. Теми лекційних занять

№ теми	Назва теми	Кількість годин
1	Мисливствознавство як наука	1
2	Мисливське господарство України	2
3	Правові основи мисливського господарства	2
4	Мисливські угіддя	4
5	Мисливська фауна	4
6	Охорона, відтворення та раціональне використання мисливських ресурсів	3
7	Біотехнія як розділ мисливствознавства	3
8	Полювання як об'єкт мисливствознавства	3
9	Експлуатація мисливської фауни та продукція мисливського господарства	2
Разом		24

6. Теми лабораторних занять

№ теми	Назва теми	Кількість годин
1	Мисливствознавство як наука	-
2	Мисливське господарство України	2
3	Правові основи мисливського господарства	2
4	Мисливські угіддя	3
5	Мисливська фауна	3
6	Охорона, відтворення та раціональне використання мисливських ресурсів	3
7	Біотехнія як розділ мисливствознавства	4
8	Полювання як об'єкт мисливствознавства	4
9	Експлуатація мисливської фауни та продукція мисливського господарства	3
Разом		24

7. Самостійна робота

№ теми	Назва теми	Кількість годин
1	Мисливствознавство як наука	4
2	Мисливське господарство України	4
3	Правові основи мисливського господарства	4
4	Мисливські угіддя	10
5	Мисливська фауна	10
6	Охорона, відтворення та раціональне використання мисливських ресурсів	10
7	Біотехнія як розділ мисливствознавства	10
8	Полювання як об'єкт мисливствознавства	10
9	Експлуатація мисливської фауни та продукція мисливського господарства	10
Разом		72

8. Види контролю і система накопичення балів

Визначення рівня знань, умінь і навичок, засвоєних студентом з навчальної дисципліни, здійснюється у формі поточної та підсумкової атестації.

Розподіл балів, які отримують студенти за системою накопичення

№ п/п	Види контрольного заходу		Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1	Поточна атестація	Підготовка та виконання завдань лабораторних занять	10	4	40
2		Контрольне тестування за результатами вивчення матеріалу <i>Розділів 1, 2</i> (проводиться за результатами вивчення матеріалу Теми 6 в електронному вигляді)	1	0-10	10
3		Контрольне тестування за результатами вивчення матеріалу <i>Розділу 2, 3</i> (проводиться за результатами вивчення матеріалу Теми 11 в електронному вигляді)	1	0-10	10
4	Підсумковий контроль залік	Контрольне тестування за вивченим матеріалом курсу (проводиться по завершенню вивчення курсу в електронному вигляді)	1	40	40
Усього			13		100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 — 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 — 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 — 84 (добре)	3 (задовільно)	
D	70 — 74 (задовільно)		
E	60 — 69 (достатньо)		
FX	35 — 59 (незадовільно — з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 — 34 (незадовільно — з обов'язковим повторним курсом)		

Поточна атестація

Поточна атестація орієнтована на визначення рівня оперативного засвоєння студентами теоретичного матеріалу та набуття практичних навичок. Виконання студентом завдань поточного контролю є обов'язковим етапом вивчення дисципліни.

Поточна атестація здійснюється в процесі вивчення дисципліни на лабораторних заняттях і проводиться у терміни, які визначаються календарним планом.

Терміни заходів поточної атестації:

1. складання тестів із певної теми	— впродовж тижня напередодні лабораторного заняття;
2. перевірка і захист практичних завдань	— впродовж тижня після лабораторного заняття;
3. контрольні роботи із кожної атестації	— впродовж тижня певної атестації.

Результат виконання і захисту практичних завдань лабораторних занять оцінюється окремо за такою шкалою:

- 4 бали – всі завдання певної роботи виконані повністю без помилок; студент демонструє всебічне системне і глибоке знання програмного матеріалу; засвоєння ним основної та додаткової літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами та методиками, передбаченими програмою дисципліни; вміння використовувати їх для вирішення типових і нестандартних практичних ситуацій; виявляє творчі здібності у розумінні, викладі та використанні навчального матеріалу;
- 2-3 балів – завдання певної роботи виконані без суттєвих помилок, студент демонструє володіння знаннями основного програмного матеріалу, засвоєння інформації у межах лекційного курсу; володіння необхідними методами та методиками, передбаченими програмою; вміння використовувати їх для вирішення типових практичних ситуацій, припускаючись окремих незначних помилок;
- 0-1 бал – більше 30 % завдань певної роботи виконані частково або невірно; студент демонструє значні прогалини у знаннях основного та обізнаний із деякими поняттями програмного матеріалу, методи та методики, передбачені програмою дисципліни, використовуються невірно. Виконання роботи не зараховується і повертається студенту на доопрацювання.

Складання тестів (0-10 балів, оцінювання автоматичне у системі moodle)

Тест із кожної теми та контрольної роботи складається з завдань двох видів.

Завдання першого виду — вибір із множини. За правильне виконання завдання студент отримує 1 бал. Якщо студент: а) позначив неправильний(і) варіант(и) відповіді(ей); б) позначив два або більше варіантів відповіді, навіть якщо поміж них є правильний; в) позначив тільки один варіант відповіді, навіть якщо він є правильним; г) позначив більше одного варіанту відповіді, серед яких є правильні і неправильні варіанти відповідей, д) не позначив жоден із варіантів відповідей, завдання вважатиметься виконаним неправильно. У такому випадку студент отримає 0 балів.

Завдання другого виду — встановлення відповідності. За правильне виконання завдання студент отримує 1 бал, якщо студент позначив 2-3 відповідності правильно він отримує 0,5 бала. У випадку, коли позначено менше 2-х відповідностей, завдання вважатиметься виконаним неправильно, студент отримає 0 балів.

Підсумкова атестація

Підсумкова атестація — комплексне оцінювання якості засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичного матеріалу навчальної дисципліни та сформованих практичних навичок,

визначається як сума балів на підставі результатів усіх контрольних заходів, що передбачені навчальним планом за весь термін викладання дисципліни.

Форми підсумкової атестації — складання заліку.

Терміни заходів підсумкової атестації: контрольне тестування проводяться впродовж тижня підсумкової атестації.

Складання тестів (40 балів, оцінювання автоматичне у системі moodle)

Тест підсумкової атестації складається з завдань трьох видів.

Завдання першого виду — вибір із множини. За правильне виконання завдання студент отримує 1 бал. Якщо студент: а) позначив неправильний(і) варіант(и) відповіді(ей); б) позначив два або більше варіантів відповіді, навіть якщо поміж них є правильний; в) позначив тільки один варіант відповіді, навіть якщо він є правильним; г) позначив більше одного варіанту відповіді, серед яких є правильні і неправильні варіанти відповідей, д) не позначив жоден із варіантів відповідей, завдання вважатиметься виконаним неправильно. У такому випадку студент отримає 0 балів.

Завдання другого виду — встановлення відповідності. За правильне виконання завдання студент отримує 1 бал, якщо студент позначив 2-3 відповідності правильно він отримує 0,5 бала. У випадку, коли позначено менше 2-х відповідностей, завдання вважатиметься виконаним неправильно, студент отримає 0 балів.

Завдання третього виду — коротка відповідь. Студенту необхідно надати точну стислу відповідь, або доповнити зміст завдання (1-3 слова). За правильне виконання завдання студент отримує 1 бал.

Результати поточної та підсумкової атестації доводяться до відома студентів.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни вважається остаточною та вноситься у Додаток до диплома.

9. Рекомендована література

Нормативно-правова:

1. Закон України «Про мисливське господарство та полювання» //Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 18. Ст. 132 від 20.02.2000 р.
2. Закон України «Про тваринний світ» // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 14, ст. 97

Основна:

1. Бондаренко В.Д. Біотехнія: Навч. посібник. — Ч. 1 / В.Д.Бондаренко. — Львів: ІЗМН, 1998. — 203 с.
2. Бондаренко В.Д. Біотехнія: Навч. посібник. — Ч. 2/ В.Д. Бондаренко. — Львів: ІЗМН, 2001. — 203 с.
3. Бондаренко В.Д. Мисливськогосподарське законодавство України. Посібник. / [В.Д. Бондаренко, В.Р. Бурмас, А.М. Дейнека, В.П. Ходзінський, П.Б. Хоєцький] — Львів: Вид-во “Сполом”, 2005. — 336 с.
4. Данилкин А.А. Биологические основы охотничьего трофейного дела. / А.А. Данилкин — М.: Т-во научных изданий КМК, 2010. — 150 с.
5. Данилкин А.А. Оленьи (Cervidae). / А.А. Данилкин — М.: ГЕОС, 1999. — 552 с.
6. Данилов Д.Н. Основы охотустройства / [Д.Н. Данилов, Я.С. Русанов, А.С. Риковский и др.] — М.: Лесн. пром-сть, 1996. — 330 с.
7. Дёжкин В.В. Охота и охотничье хозяйство мира: Справочное пособие. / В.В. Дёжкин — М : Лесн. пром-сть, 1983. — 368 с.

8. Дементьев В.И. Основы охотоведения. / В.И. Дементьев — М.: Лесн. пром-сть, 1971. — 230 с.
9. Ковязин В.Ф. Основы лесного хозяйства и таксация леса: учебное пособие. / [В.Ф. Ковязин, А.С. Аникин, Н.В. Беляева, А.Н. Мартынов, Е.С. Мельников, В.Н. Минаев] — Изд. 2-е, стер. — СПб: Лань, 2010. — 380 с.
10. Колосов А.М. Биология промысловых зверей СССР. / А.М. Колосов, Н.П. Лавров, С.П. Наумов. — М.: Высш. шк., 1965. — 509 с.
11. Кузякин В.А. Охотничья таксация / В.А. Кузякин. — М.: Лесн. пром-сть, 1979. — 198 с.
12. Мартынов Е.Н. Охотничье дело. Охотоведение и охотничье хозяйство: учеб. пособие / Е.Н. Мартынов, А.В. Гороховников, В.В. Масайтис; под общ. ред. Е.Н. Мартынова. — СПб.: «Лань», 2011. — 448 с.
13. Машкин В.И. Методы изучения охотничьих и охраняемых животных в полевых условиях: Учебное пособие. 1-е изд. / В.И. Машкин — СПб.: Лань, 2013. — 432 с.
14. Мисливствознавство: Навч. посібник / [В.Д. Бондаренко, М.В. Делеган, К.А. Татаринов та ін.]; Відп. ред. В.Д. Бондаренко. — К.: НМК ВО, 1993. — 200 с.
15. Настанова з упорядкування мисливських угідь. — К.: Держкомлісгосп України, 2002. — 113 с.
16. Пахомов О.Є. Визначення складу тварин за їх слідами у виробничій та науковій практиці: Навч. посіб / О.Є. Пахомов, Ю.Л. Кульбачко — Д.: РВВ ДНУ, 2004. — 52 с.
17. Петриченко В.В. Типологія мисливських угідь: Навчальний посібник / В.В. Петриченко, Н.І. Лебедева, Я.М. Карташова. — Запоріжжя: ЗНУ, 2009. — 110 с.
18. Романов В.С. Охотоведение: учебник. / В.С. Романов, П.Г. Козло, В.И. Падайга — Мн.: Тесей, 2005. — 448 с.
19. Хоєцький П.Б. Мисливствознавство. / П.Б. Хоєцький — Львів: Сполом, 2006. — 112 с.
20. Хоєцький П.Б. Практикум з мисливствознавства. / П.Б. Хоєцький — Львів: Сполом, 2007. — 64 с.

Додаткова:

1. Булахов В.Л. Біологічне різноманіття України. Дніпропетровська область. Ссавці (Mammalia). / В.Л. Булахов, О.Є. Пахомов — Д.: Вид-во Дніпропетр. ун-ту, 2006. — 356 с.
2. Зміна чисельності та антропогенне навантаження на оленячих і псових тварин в Україні / [В.І. Домніч, І.О. Смирнова, А.В. Домніч та ін.] // Науковий вісник НЛТУ України. — Львів. — 2010. — Вин. 20.5.— С. 8-19.
3. Ключев А.Г. Охотничье хозяйство: учебник. / А.Г. Ключев — Иркутск: Иркут. дом печати, 2003. — 512 с.
4. Козло П.Г. Научно-методические рекомендации «Отбор участков территорий и оценка степени благоприятности их экологических условий для создания новых популяций оленя благородного (*Cervus elaphus*) в Беларуси». / П.Г. Козло — Минск, 2007. — 48 с.
5. Козлов В.М. Типология охотничьих угодий с основами охотустройства: учебное пособие. / В.М. Козлов — Киров: ВятГСХА, 2012. — 235 с.
6. Козлов В.М. Оптимизация использования охотничьих ресурсов: Монография. / В.М. Козлов — Киров: Вятская ГСХА, 2010. — 197 с.
7. Кузнецов В.Г. Биотехнические мероприятия в охотничьем хозяйстве. / В.Г. Кузнецов — М.: Лесная пром-сть, 1974. — 22 с.
8. Леонтьев Д.Ф. Охотничьи угодья: Учебное пособие. / Д.Ф. Леонтьев — Санкт-Петербург: Лань, 2013. — 224 с.
9. Лось: популяционная биология и микроэволюция / [Ю.И. Рожков, А.В. Проняев, А.В. Давыдов и др.] — М.: Т-во научных изданий КМК. — 2009. — 520 с.
10. Малышев Д.В. Сборник нормативных материалов по охотничьему и рыболовному хозяйству. / Д.В. Малышев; под ред. Н.А. Коржа. — К.: Урожай, 1987. — 472 с.
11. Смірнова І.О. Вплив ступені трансформації на хижацтво вовка в різних регіонах

- України // Лісове та мисливське господарство: сучасний стан та перспективи розвитку: зб. статей. / І.О. Смірнова — Житомир. — 2007. — С. 289-291
12. Собанский Г.Г. Звери Алтая. Часть 1. Крупные хищники и копытные. / Г.Г. Собанский — Новосибирск-Москва: Т-во научных изданий КМК. — 2008. — 414 с.
 13. Современные проблемы природопользования, охотоведения и звероводства //Мат-лы Междунар. научно-практ. конф., посвященной 80-летию ВНИИОЗ (28-31 мая 2002 г.) — Киров, 2002. — 672 с.
 14. Современные проблемы природопользования, охотоведения и звероводства: //Мат-лы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 90-летию ВНИИОЗ им. проф. Б.М. Житкова (22—25 мая 2012 г.) / ГНУ ВНИИОЗ им. проф. Б.М. Житкова Россельхозакадемии; под общ. ред. В.В. Ширяева. — Киров, 2012. — 669 с.
 15. Сокур Т.І. Историчні зміни та використання фауни ссавців України. / Т.І. Сокур — К.: АН УРСР, 1961. — 84 с.
 16. Степанова В.В. Экология благородного оленя Якутии. / В.В. Степанова, И.М. Охлопков — Новосибирск: Наука, 2009. — 136 с.
 17. Русанов, Я.С. Как бонитировать угодья? / Я.С. Русанов // Охота и охотничье хозяйство. — М., 1963. — № 12.
 18. Таврин В.Ф. Охотоведение. Биолого-экологические основы охотничьего хозяйства. / В.Ф. Таврин — М.: Леснацпромышленность, 1975. — 200 с.
 19. Федосенко А.К. Марал (экология, поведение, хозяйственное значение). / А.К. Федосенко — Алма-Ата: Наука КазССР, 1980. — 200 с.
 20. Флинт В.Е. Млекопитающие СССР. / В.Е. Флинт, В.М. Смирин, Ю.Д. Чугунов, — М.: Мысль, 1970. — 437 с.
 21. Харченко М.М. Охотоведение. / М.М. Харченко — М.: изд-во Московский государственный университет леса, 2002. — 372 с.

Інформаційні ресурси:

1. <http://www.nbu.gov.ua/> — Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського
2. <http://e-heritage.ru/> — Електронна бібліотека
3. <http://www.nbu.gov.ua/eb/ep.html> — Електронний фонд наукових публікацій
4. <http://elibrary.ru> — Наукова електронна бібліотека
5. <http://www.kmu.gov.ua> — Урядовий портал
6. <http://zakonl.rada.gov.ua/laws> — Законодавство України
7. <http://www.ecoline.ru/books/> — Електронна екологічна бібліотека
8. <http://rybalka.zooclub.ru/index.php/> — Рыбакам и охотникам
9. <http://hunts.in.ua/index.html> — Охота и природа
10. <http://www.hunter.ru/> — Все об охоте
11. <http://predatory.ru/> — Справочник по хищным и копытным животным
12. <http://www.vupor.com/> — Всеукраинский портал охоты и рыбалки
13. <http://www.huntingukraine.com/> — Hunting Ukraine
14. <http://dklg.kmu.gov.ua> — Державне агентство лісових ресурсів України

Погоджено _____

навчальний відділ

«_____» _____

